

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

Letnik XXIII.

V Ljubljani, dne 25. oktobra 1920.

Štev. 10.

† Ivan Lampe.

Mag. pharm. I v a n L a m p e se je narodil 25. januarja 1855 v Zadlogu pri Črnem vrhu nad Idrijo. Oče, kmetski posestnik, je bil čebelar. Že tu je v zgodnji mladosti kazal veselje do čebelarstva. Ljudsko šolo je obiskoval v Idriji, srednjo pa v Ljubljani. Ko je dovršil četrto šolo, mu je umrla mati. Ker ga oče ni mogel dosti podpirati, je opustil Lampe nadaljnji študij ter vstopil v lekarno v Vipavi. Tam je službo-

val do 18. leta, nato se je preselil v Kranj. 20 let star je bil potrjen k vojakom. Ko se je vrnil, se je nastanil stalno v Kranju in služboval od l. 1875. dalje, torej celih 45 let kot asistent v lekarni g. mag. pharm. Šavnika.

Zanimanje za čebelarstvo, katero je kazal od otroških let, ga je privedlo do tega, da si je kmalu po prihodu v Kranj kupil par kranjičev. Njegova soproga, ki je sprva le radovedno iz primerne razdalje opazovala te poskuse čebelarstva, je kmalu uvidela, da »muhe« niso tako hude. Vživel se je v čebelarstvo, tako da sta končno vedno skupno obratovala pri čebelnja-

ku. Ko se je število panjev pomnožilo, se je g. Lampe tudi lotil deloma izvoza čebel v tuje dežele. Takrat je ravno zaslula kranjica po sosednjih deželah in državah.

Toda gosp. Lampe ni ostal pri panju-kranjiču. Glavni povod preobrata je bil Amerikanec Frank Benton, ki se je l. 1884. nastanil s svojo družino na Hujah pri Kranju ter proučaval kranjsko čebelo. Po naključju se je seznanil Lampe z njim, postala sta prijatelja. Lampe se je obilo naučil od njega. Sam se je imenoval večkrat »Bentonov učenec«.

Benton je opozoril Lampeta, da v kranjičih, kakor jih uporablja pri svojem čebelarstvu, drugod vzgajajo matice. Omislil naj si večje panji s premakljivim delom. Tako je teoretično in praktično študiral pri znamenitem Amerikancu. Nabavil si je, oziroma sam priredil amerikanske panji, pozneje tudi A. Žnideršičeve. Še danes hranijo pri Lampetovih Bentonovo stiskal-nico.

Prijateljstvo med Bentonom in Lampetom je ostalo trajno. Ko se je Benton vrnil v Ameriko, sta si pridno dopisovala in ko je zopet 1905 potoval po Evropi, ni pozabil obiskati g. Lampeta, ki je podal lepo sliko o tem čebelarju v društvenem glasilu (leta 1905.). Čebelarsko znanje, ki si ga je pridobil, je skušal gospod Lampe podati tudi drugim čebelarjem. Ko se je ustanovilo Slov. čebelarsko društvo za Kranjsko, je bil med prvimi člani. Podružnico v Kranju je ustanovil on in bil dolgo vrsto let njen nad vse marljiv predsednik. Mnogo jih je sam navdušil za čebelarstvo. O trudapolnem delu v podružnici pričajo razni zapisniki občnih zborov, mnogoštevilni čebelarski shodi, čebelarski semnji,

predavanja in poročila iz kranjske podružnice v društvenem glasilu. V zadnjem času je proučaval važno vprašanje kranjske podružnice o omejitvi dovoza čebel v ajdovo pašo s posebnim ozirom na domače okoliško čebelarstvo.

Razumljivo je, da ga je kot farmacevta zanimala posebno čebelarska kemija. Plod njegovih študij so lepe razprave o čebelarškem strupu (1908), o sredstvih proti ro-

panju, shranjevanju satja, o medu kot zdravilu (1904), o ponarejanju voska, invertiranju sladkorja i. dr. V letniku 1905 »Slovenskega čebelarja« je po dal iz lastne izkušnje izvrstna praktična navodila za posamezne mesece.

Umrl je 11. septembra t. l. Slovenski čebelarji ga bodo ohranili v blagem spominu.

Trgatev.

Kakšno veselje zavlada v hiši, kadar se začuje v jeseni beseda trgatev, pa naj si bode to vinska ali pa čebelna. Seveda je prvotni pojmov trgatev pri modernem čebelarstvu skoro izgubil svoj pomen, ker napreden čebelar, ki rabi točilo, nič več ne trga, ampak med toči. Trga le oni čebelar, ki jemlje med iz panjev z nepremakljivim delom, ali pa če nima točila, da izvezuje satje iz satnikov ter vse skupaj zmasti in na kak način preša.

Namen tega članka ni, da bi opisoval na dolgo in široko, kako naj se trga. Vsak količkaj izvežban čebelar, ki hoče imeti ta naslov, bode že vedel, kako naj to dela, ako pa ne, se bode poučil pri svojem sosedu. Opisati hočem le trgatev, kakršnih bi pri nas ne smelo biti.

Vsak človek ve, da če bode stiskal gnilo in zdravo sadje skupaj, pač ne bo dobil iz te mešanice dobrega mošta, ravno tako ne dobrega vina, ako bode zmešal gnilo in lepo grozdje. Zato se tudi pravi sadjerejci in vinogradniki strogo držijo načela, da se mora vsak gniloben pridelek odstraniti. Ako pride kupec kupovat krompir, se bode prav natančno pogodil za ceno, seveda bo imel v mislih samo zdravo blago. Vse drugače pa ravnaajo čebelarski trgovci. Ta ti kupi vse, kar je v panju. Skoraj isto ceno bode plačal, ako imaš v panjovih same veše, ali samo gnilobo, ali same čebele, ali pa če mu ponudiš čist med. Njemu je vseeno. On kupi samo čisto težo.

Zgube ne more imeti. Iz satja skuha vosk. Iz vsega drugega pa stiska »čist čebelni med«. Čebele žvepla, jih malo otrese iz panja, druge pridejo pa kar vmes, kjer dajo stisnjene z zalego in drugimi črvi tudi precej »pristnega medu«. Zakaj bi jih torej odstranjeval. O okuženih panjovih ne ve drugega kakor to, da ga je že večkrat kak neizkušen čebelar, ki je pri njem kupil »pitanec«, prav pošteno obdelal, ker je prišel ob vse čebele.

Večkrat sem se že čudil, odkod dobijo ljubljanski medarji toliko takozvanega pristnega medu. Saj skoraj ne vidiš nobene čebelarja ljubljanske okolice, da bi prodal svoje čebele v trganje. Večinoma so že prišli do prepričanja, da je boljše, ako sami spravijo pošten dobiček za pristno dobro blago, kakor pa da bi ga spravljali medarji za mešanico.

Imel sem priliko, da sem prišel letos sredi septembra v litijski okraj, kjer sem med drugim tudi videl, kako prinašajo našim medarjem »čebele« med. Mestni medarji imajo namreč na vseh koncih in krajih nastavljene svoje »agente«. Ako bi bili to izvežbani čebelarji, bi jim človek prav nič ne zameril. So pa le kmečki mešetarji in prekupčevalci. Za čebelarstvo se zanimajo le v jeseni, drugače pa mešetarijo z drugimi rečmi. S takim mešetarjem sem imel priliko govoriti. Vprašam ga, kako ima urejen svoj »kšeft«. Razloži mi čisto na kratko: »V celi okolici pokupim vse če-

bele. Določim dan in prostor, kdaj in kam naj jih čebelarji pripeljejo. Pripravim sode in v nje zmečemo vse, kar natrgamo. Polne sode pošljem medarju. Povedal mi je tudi ime. Jaz ga zamolčim, ker ga tako vsi čebelarji v Ljubljani prav dobro poznajo.

Vsak, ki ima le malo pojma o čebelarstvu, lahko uvidi, kakšen med se prodaja pod imenom »pristen« med. Zdravo in gnilobno blago gre v isti sod in tako lahko en sam gniloben panj okuži vso zalogo medu. Seveda po deželi gniloba ni tako razširjena, vendar pa posamezni slučaji niso izključeni. Koliko čebelarjev, zlasti začetnikov, ki še vedno kupujejo pitane pri medarjih, je bilo na ta način oškodovanih, da so za vedno izgubili veselje do čebelarstva.

Pravi čebelar ne bo prodajal svojih panjev v trganje neizvežbanim ljudem. Kako lepo si celo leto ravnal s svojimi ljubljankami, s kakšno skrbjo si vselej odpiral panjove, da nisi razburil čebel pri njihovem opraviilu in da nisi katere pomečkal. Sedaj pa dobi tvoje lepo izdelane panjove in pridne čebelice tak mesar v roke. Ali se ti nič ne smilijo!? Preračunaj vendar, ali imaš več dobička od čebelarstva, ako sam trgaš ter prodaš med in vosek ali pa voščine ali pa če prodaš vse skupaj prekupčevalcu. Celo leto si se trudil in vestno pazil na svoje muhe zato, da v jeseni nasitiš enega ali več verižnikov. Še enkrat ti rečem, računaj! Ako pa nočeš sam, ti naredim jaz kratek račun.

Vzemimo, da ima čebelar naprodaj navadnega kranjiča. Panj z medom, satjem in čebelami vred tehta 15 kg. Ako računamo

na prazen panj 5 kg, nam ostane na med, satje in čebele 10 kg. V najboljšem slučaju, ako ti plača kupec po 18 K kg, kar se pa redko zgodi, dobiš za panj 180 K. To pa je že dobra kupčija. Ako pa trgaš sam, boš dobil popolnoma drug račun. Čebele prepodiš v plemenjak, da bo bolj živalen za prihodnje leto. Vzemimo, da jih je v panju 2 kg, 2 kg tehta prazno satovje, ki ga prav lahko prodaš po 15 K, t. j. 30 K. Ostane še 6 kg na med, ki ga bodeš v sedanjih razmerah tudi prekupcu, ako ne drugače, prodal po 40 K kg = 240 K. Skupaj torej

čebele kg à 10 K	20 K
satje 2 kg à 15 K	30 »
6 kg medu à 40 K	240 »
Skupaj	290 K
—	180 »
Dobro	110 K

V najslabšem slučaju zaslužiš torej pri srednjem kranjiču 110 K.

Koliko bi imeli pristnega medu, ako bi čebelarji sami trgali! Občinstvo tudi rajše kupuje med naravnost od čebelarjev, kakor pa od medarjev, ker ve, da dobi le pri čebelarju pravo blago. Ako nastavi nekaj nižjo ceno za med kakor medar, bode imel končno vendar večji dobiček od čebelarstva, kakor če proda za slepo ceno čebele v trganje.

Vem, da bode ta opomin prišel za letos prepozno. Mogoče pa, da bode spreobrn timer kakega trdovratnega grešnika, da bode prihodnje leto ob trgatvi drugače ravnal kakor v minolem.

Janko Babnik — Vič.

Nekaj o kristalizaciji medu.

Po ABC priredil M. Humek.

Vsak naraven med je tekoč, ko ga spravimo iz satja. Nedoze med, ki se toči prezgodaj, in pa med od nekaterih rastlin je redek kakor voda (kostanjev). Popolnoma doze in pokrit med se primerno zgosti. Nekatere vrste so pa že same na sebi

tako goste kakor smola (jelkin, repičen med).

Med pa ne ostane vedno tekoč in čist, ampak se prejalislej začne gostiti in kaliti, naposled se pa izpremeni v primerno trdno zrnato ali kašnato tvarino — pravimo,

da kristalizira ali kandira. V tem stanju je precej podoben kristalnemu sladkorju, ki je nekoliko omočen v vodo.

Zrna kristalizovanega medu so prilično tako debela kakor drobna sol, ali pa še drobnejša, kakršnega izvora je pač pridelek. Med v satju težko in redkokdaj kristalizira, ali pa vsaj veliko kasneje nego točen med iste vrste. Hladno vreme in nizka toplina pospešuje kristalizacijo, vendar nekatere vrste kandirajo tudi pred zimo, včasih kmalu potem, ko jih točimo. Druge pa zopet ostanejo tekoče leto dni in tudi dalje. Spomladanski in ajdov med kristalizirata prav kmalu, žajbljev med n. pr. pa se upira kristalizaciji po celo leto.

Izkušnje kažejo, da čim bolj je med gost, to je čim bolj, je v panju dozorel, tem dalje ostane tekoč in obratno. Med v satju, ki ga vzamemo iz panjev pozno jeseni, ko je torej popolnoma zrel, ostane celo leto tekoč v celicah. Navadno se strdi šele drugo leto, posebno če je bil čez zimo na mrzlem prostoru. Izpočetka se tvori v vsaki celici le nekaj posameznih kristalov, ki se pa množe vedno bolj in bolj. Nazadnje se med v celicah tako strdi, da ga ni mogoče več ločiti od satja in tvori vse skupaj enotno trdo maso. Tak med ni posebno pripraven za uživanje, še manj pa za krmljenje čebel.

Nepoučeni ljudje mislijo, da kristaliziran med ni pristen, ampak da je pomešan s sladkorjem ali sirupom. V resnici je pa popolna kristalizacija vobče najzanesljivejši znak, da je med naraven in brez vsake primesi. Ako med kandira le deloma, je že mogoče, da mu je primešan škrobov sirup (glukoza). Ako je pa v medu dve tretjini glukoze, taka mešanica sploh ne kristalizira. Vendar pa se v vsakem slučaju z absolutno gotovostjo ne more trditi, da bi bil vsak med ponarejen, ki nepopolno ali sploh nič ne kristalizira. Veščaki s finim, izvežbanim okusom spoznajo pristnost že po okusu. Le kemiška preiskava more dognati popolnoma zanesljivo, ali je kak med pristen ali ne.

Marsikdo ima tekoč med rajši nego

kristaliziran. Zato ne bo odveč, ako pove-mo, kako se kristalizacija prepreči ali vsaj zavleče in kako se s kristalizovanim medom ravna, da zopet steče in se učisti. Zabrani se kristalizacija najlažje na ta način, da se med segreje na 65—70° C. To se doseže, ako postavimo posode z medom v vodo, ki se polagoma razgreje do te stopinje in se potem med dobro zaprt hrani na suhem prostoru, kjer ne zmrzuje.

Ako je pa med že kristaliziral in ga hočemo imeti tekočega, ravnamo podobno. Posodo, napolnjeno s kristalizovanim medom — (steklenico ali kovinasto posodo, nikakor pa ne leseno) — postavimo v kak primeren kotel, v katerega nalijemo potem toliko vode, da sega do blizu vrha z medom napolnjene posode. Potem vodo počasi razgrevamo do 65—70° C in ko voda okrog medu doseže to stopinjo toplote, uravnamo kurjavo tako, da ostane toplota vode stalno pri tej stopinji. Ko se med polagoma razpusti in učisti, ga vzamemo iz kotla in ga počasi ohladimo. Tako obdelan med ne kristalizira potem več izlepa. Tudi kakovost njegova ne trpi prav nič.

Medu ne smemo nikdar segrevati čez 70° C, še manj pa kuhati, ker izgubi pravi okus, vonj in barvo.

Včasih bi bilo želeti, da bi med hitro kandiral in se tako strdil, da bi se dal rezati in zavijati v papir kakor n. pr. sirovo maslo. V tem oziru so izkušnje pokazale, da se kristalizacija medu jako pospeši, ako se medtem, ko se začne gostiti, večkrat temeljito premeša, preliva ali ako se posode močno stresejo. Prav tako dosežemo hitro in popolno kristalizacijo, ako toplino medu večkrat izmenjamo, to se pravi, da ga večkrat prestavimo iz toplejšega na mrzlejši prostor in obratno.

Izkušnja tudi uči, da se tekoč med kmalu strdi, ako mu primešamo nekoliko kristalizovanega.

Iznajdljivi Američani so to lastnost medu praktično izrabili. Ker so kovinaste posode drage in se vsled tega podraži tudi med, so ga začeli za nadrobno razprodajo napolnjevati v vreče iz papirja, ki je pre-

pojen s parafinom. Z zgoraj omenjenim ravnanjem so dosegli tako popolno kristalizacijo, da nadrobni prodajalec lahko papir

odvije od trdne medene grude in jo z jezikleno žico razreže v poljubno majhne kocke, prav tako kakor režejo milo.

Pri čebelarjih v Šumadiji.

Po službenih opravilih sem se mudil od 10. do 15. septembra t. l. v Belgradu. V naši državni prestolici se pa službena pota ne opravijo tako naglo in izlahka kakor bi kdo mislil. Treba je čakati in čakati sedaj na tega, sedaj na onega, sedaj na tem koncu mesta, sedaj na onem. Tisto soboto, ko sem s svojimi službenimi tovariši navsezgodaj nastopil pot od ministrstva do ministrstva (ki so raztresena po vsem jako obsežnem Belgradu), smo v svoje največje začudenje izvedeli, da je praznik in gospodje so bili v uradu samo od 9. do 11. ure. Drugi dan je bila nedelja, torej zopet praznik, in končno izvem, da dotičnega gospoda, pri katerem sem imel najvažnejši posel, tudi v ponedeljek ne bo v uradu. Potemtakem bi prišel na vrsto šele v torek.

Kaj pa sedaj? V Belgradu vendar ne bom sedel kar cela dva dni, zlasti ko bi bil tako rad pogledal malo globlje v Srbijo — na kmete, kjer bi našel gotovo kaj zanimivega iz sadjarske in čebelarske stroke. Dober prijatelj mi je svetoval, da naj se peljem v Šumadijo do Arangelovca, kjer je sadjarstvo in vinarstvo jako razvito in je bil ravno čas, ko so sušili slive.

Drugi dan ob pol 6. uri zjutraj sem bil že na kolodvoru in točno ob 6. uri se je začel pomikati nabito poln osebni vlak proti Topčideru. Razgled iz vlaka ni obetal kaj prida, ker je bilo jutro megleno in hladno, skoro neprijetno. Vozili smo se jako počasi. Povsod se vidijo še sledovi vojske. Tu podrt most, tam porušen ogromen viadukt, ki je še v popravilu itd. Vseskozi brdasta valovita in redko naseljena pokrajina je še jako malo obdelana. Na raznih pridelkih se vidi, da je zemlja izvrstna, a manjka delavcev, živine, orodja

itd. Na neki postaji sem videl prvi srbski »čebelnjak« ali pravzaprav stojišče za čebele. Kakih 15 enakih, lepo izdelanih, zeleno pobarvanih panjčev s strešicami je stalo na primernih podstavkih v treh vrstah drug poleg drugega, da je bilo videti vse skupaj kakor mala vasica. V Srbiji namreč nimajo čebelnjakov kakor pri nas, ampak postavljajo panjove posamez drug poleg drugega kar na tla ali na pol metra visok podložek ali oder. Vsak panj ima navadno svojo streho.

Šele okrog 10. ure dopoldne smo se pricincali v Mladenovac, kjer sem takoj prestopil na ozkotirno lokalno progo in ob 12. uri sem bil v Banji, zadnji postaji pred Arangelovcem. Kar po bližnjici, ki je držala vse vprek čez njive in travnike, sem jo ubral v pol ure oddaljeno selo Banjo, ki je znamenito že zaradi tega, ker se v bližini nahaja kraj Topola, rojstno mesto kraljeve rodbine Karadžordžević. Znano je selo Banja tudi radi tega, ker so v neposredni bližini sloveči marmornati kamenolomi in ker ima v tej vasi vinarska zadruga vinsko klet, ki je največja v Jugoslaviji. Klet je tako ogromna, da stoji v njej 80 velikanskih sodov, ki držijo okoli 75 vagonov vina. Poleg tega se nahaja v njej tudi orjaški betonast sod (egalizator), v katerega gre 67.000 litrov vina.

Ko sem si najprej ogledal v spremstvu ljubeznivega g. Glavinića in prijaznega oskrbnika vinarske zadruge g. Milosavljevića imnovano klet, potem nekaj sušarn za slive in različne druge posebnosti na bližnjih kmetijskih domovih, sem se slučajno sešel z načelnikom vinarske zadruge in največjim posestnikom v Banji, g. Tomkovićem. Ko sem mu povedal, da se posebno zanimam za čebelarstvo in da

bi si rad ogledal kako postajo v bližini, me je takoj povabil na svoj dom, ker je bil sam zelo interesiran in navdušen čebelar. Ker se je dan že zelo nagibal h koncu, sva jo mahnila kar čez drn in strn v pol ure oddaljeno selo. Po poti mi je blagi mož bridko tožil, da mu je vojska vzela tri brate in da je bil sam več let v ujetništvu na Češkem. Sedaj se bori pa za žive in mrtve, da bi vsaj za silo uredil obširno gospodarstvo. Kakor vse drugo, tako so mu med vojsko propadle tudi čebele, in pri najboljši volji si ne more pomagati, ker mu manjka vsega za obnovitev.

Prišedši do doma, sva jo takoj zavila na vrt za hišo.

V srce se mi je zasmilil mož, ko sem pogledal po dotičnem prostoru in videl vse križem postavljene, natakne in prislone najrazličnejše »panjove«. Pogled mi je običal najprej na primitivnih pletarih, ki se jim je poznalo, da so v njih

čebelarili že davni pradedi, in da so bili že zavrženi, a sedaj v teh hudih časih so prišli zopet na vrsto. Ti pletari imajo lijasto obliko in so do 70 cm visoki, spodaj pa kvečjemu do 40 cm široki. Spleteni so iz protja kakor lese in zamazani znotraj in zunaj s kravjekom ali ilovico. Stojijo kar na prostem posamez na kaki dilji ali zaboji ali pa na policah pod kakim pristreškom. Prvega, ki je bil pri rokah, zgrabim za vrat in poizkušam dvigniti. Pa glej ga spaka! Niti ganiti ga nisem mogel. Kar zraščan je bil z zabojem, na katerega je bil poveznjen.

Ko stvar ogledujem nekoliko bliže, zapazim, da je stal na odprtem zabojčku

od ameriškega petroleja in da so čebele potegnile satje do lat v zabojčku, pa tudi napolnile z medom. Na ta način si je pomagal gospodar še pri več drugih pletarih. Tiste dni jih je ravno izpodrezoval. Z nožem je prerezal vse satje v vodoravni smeri na dnu pletara. Kar je ostalo v zaboji, je bilo njegovo, kar pa v pletaru, pa čebelno. Seveda bi bilo narobe bolj prav. Zgornji del (torej pletar) se je med letom spremenil v medišče, v zaboji je nastalo pa novo plodišče.

Razen opisanih pletarov ima tudi nekaj starih primitivno izdelanih (menda Živanovičevih) panjev na premakljivo satje. V sili si je pomagal tudi na ta način, da je obilne roje deval v prej omenjene zaboje od ameriškega petroleja. Vedeti moramo namreč, da v Srbiji razen hrastovine ni veliko drugega lesa, zlasti ne smrekovega, niti nimajo tako pogostih žag niti rokodelcev kakor pri nas. Zato ravno za dilje zelo trda prede. Pregledal sem po vrsti več panjev in se prepričal, da so zelo težki, dasi jim je vzel precej medu. Koliko bi ga pa šele bilo, ako bi bili panji večji in s pravilnimi medišči!

Glede paše so v teh krajih prav ameriške razmere. Že zgodaj spomladi se začne obilna paša na leski, vrbi, repici, posebno pa na najrazličnejšem plevelu, ki bujno raste po obširnih, površno ali pa zadnja leta tudi popolnoma neobdelanih poljih, travnikih in pašnikih. Tekoče leto so imeli prve roje že v drugi polovici meseca marca. Glavna paša je pa v akaciji, ki je tako razširjena, da tvori cele drevo-rede in gozdove. Obenem za njo sledi pa najboljša paša na bujno razvitem cvetju po travnikih in pašnikih. To pa niso morebiti travniki v kakih močvarah ali meglenih dolinah. Samo solnčna rebra in brda, kamorkoli se ozreš, pa le malo obdelana. Ker je mnogo sveta, ki se vsako leto niti ne pokosi, niti ne popase, traja čebelna paša noter v trdo poletje in celo do jeseni. Kake izdatne poznojesenske paše ni, ker ajde ne poznajo. Vsekako bi se pa lahko vpeljala tudi ta rastlina, ker vsa

zemljišča, kjer je rastlo žito, ostanejo brez izjeme v pušči do druge spomladi.

Te za čebelarstvo tako ugodne razmere so pa tudi posledica boljšega podnebja nego je pri nas. V teh krajih imajo veliko manj padavin. Poleti je silna vročina in večkrat dolge dobe brez dežja. To je pa ravno za čebelo zelo ugodno. Kaj bi dosegli, ko bi v tak kraj postavili par sto naših A-Ž-panjev, si lahko mislimo.

Skoraj trda noč je bila, ko sem se poslovil od prijazne družine Tomkovičeve. Obljubiti sem mu moral, da ga vpišem v našo Kmetijsko družbo in Čebelarско društvo, kar sem tudi takoj storil, ko sem se vrnil. Spremil me je do Banje in drugi dan, ko sem odhajal v Arangjelovac, je prišel še enkrat po slovo.

(Dalje prihodnjič.)

M. Humek.

Kaj je pravil praded.

Bilo je nekega dne ravno ob ajdovi paši. Prisedem k pradedu na klopico pri čebelnjaku. Dasi sem bil komaj devet let star, so me čebele vendar že takrat zelo zanimale. S pradedom sva bila jako prijatelja, saj mi je naredil majhen panjček, v katerega mi je vržel pest čebel, pozneje pa še malo za nameček, »da bo bolj močan«. Kako sem se začudil, ko mi je čez nekaj dni panjček odprl, pihnil vanj oblaček dima, da so se čebele umaknile in se pokazalo lepo snežnobelo satje.

»Kmalu bo poln,« pravi praded in tudi zanj je bil užitek, ko je opazoval moje presenečenje in veselje. Ponosno sem zatrjeval: »Kajne, dedek, in to je vse moj!«

Kar pride izza vogla pradedov prijatelj, stari Lovrenček, ki je imel tudi dva panja v našem čebelnjaku, ter prisede na klopico.

»No, Primož! Kako bo kaj letos, ali bo kaj prida nabrale? Kaže dobro, da bi se le vreme kaj ne pokazilo.«

Praded je samo prikimal. Vzel je iz žepa pipo s turnčkom, iztrkal na palcu leve roke pepel, natlačil tobak in ponudil mehur sosedu. Namesto odgovora je ujel došlo čebelo za krila in zadek malo pritisnil. In glej ga spaka, tri kapljice je izpustila iz sebe.

»Na, fant! Oblizni!« — Doživel sem tisti dan drugo presenečenje. Kapljice, ki jih je praded stisnil iz čebele, so bile sladke kakor — med.

Ko je vkresal ogenj in prižgal tobak, je dejal: »Nekaj bodo dobile, nekaj. Toda take pa ne bodo kakor so bile »feredrajs-garja«. Kdor je imel takrat veliko čebel, je natočil kar cele kadi medu. Prejšnje leto, to je 1833, je bila pa tako slaba letina, da smo večinoma prišli ob čebele. Pomrle so pozimi in spomladi od lakote. Tudi jaz sem bil ob vse. En sam panj se je bil rešil. Tako sem bil žalosten, da nisem vedel, kaj bi počel. Pa stopim tja k Olifčičevemu Matičku in ga poprosim, da bi mi prodal en panj.«

»No, ti ga bom pa dal. Drujček je. Ravno na sv. Ane dan, ko sem prišel iz cerkve, sem ga našel na češplji.«

Bolj sem ga bil vesel nego konja.

Tisto leto je bila taka suša, da smo z veliko težavo spravili ajdo v zemljo. Zrasla je komaj ped visoko. Okrog Velikega Šmarna je pa namočil dež in naenkrat se je razcvetela. Kar bliščalo se je po njivi. Duh pa tak, da je sapo zapiral. Ajda je bila od vrha do tal kar kosmata od cvetja, pozneje pa od zrnja, kakor bi grozdi viseli po njej. Ko smo jo mlatili, je bil večji kup zrnja, nego prej slame.

Čebele so letale v ajdo kakor bi rojile in v kratkem so bili panji polni. Ko neko jutro gledam, kako lete v ajdo, zapazim, da druček, ki sem ga kupil od Matijčka, skoro nič ne leti, spredaj je bila pa gruča, kakor takrat, ko najbolj nasedajo. Pobrskam malo po gruči in v svoje največje za-

čudenje vidim, da je zunaj panja nad žrelom naredil tri sate, ki so bili takoj zaliti z medom. Hitro mu naveznem precejšnjo »škatlo«. Čebele so začele vreti iz panja kakor bi metlo vlekel. Čez dva dni je bila že polna. Nemudoma sem mu dal še eno. Tako sem imel panj v tri »štuke«. Tudi to je napolnil »do vrha«. 57 funtov čistega medu je bilo samo v obeh »škatlah«.

Praded je prenehal, pogledal po čebelah, strkal pipo in nekako sam proti sebi dejal: »Nak, take pa ne bodo, kakor »ferendrajsgarja«.

Še večkrat sva sedela s pradedom na klopici pri čebelnjaku. Rad je pravil razne dogodke iz davno minolih let, posebno o dobrih letinah. Trdil je, da prav slabih let ni doživel veliko, tako dobre kakor leta

1834., pa tudi nobene več. Tudi od svojega očeta ni nikoli nič slišal o slabih letinah. Rad je poudarjal, da močan panj nikdar ne laže. Jaz kar verjeti nisem mogel, da bi tako majhna živalica toliko zmogla.

Omenim naj h koncu še to, da je najbrže malo čebelarjev, ki bi imeli v svojem rodu toliko čebelarjev, in kjer bi se čebelarilo pri eni hiši nepretrgano par stoletij. Vsi moji pradedje so bili namreč čebelarji in so doživeli visoko starost. Moj oče Jakob je umrl 73 let star, praded Primož 74 let, Matija 84 let, Jernej 92 let. Jaz jih nisim pa tudi že 64.

Tudi moj čez sto let stari čebelnjak priča, da so tu od pamtiveka gospodarili čebelarji.

Jakob Virijent — Olševk pri Kranju.

Opazovalne postaje.

V septembru je bilo vreme nekoliko boljše nego v mesecu pred njim. Ajda je cvetela do sredi meseca in je končno v zadovoljnost kmetovalcev tako lepo dozorela kakor že dolgo ne. Čebele so skoraj povsod toliko nabrale, da bodo imele za zimo dovolj.

V Ljubljani so nekateri čebelarji, ki so se skrbno ognili škrbincu ter tudi drugače skrbeli za močna ljudstva in postavili panje, lahko bi rekli, v sredo ajdinega polja, dosegli lepe uspehe tudi v mediščih. Običajnih vsakoletnih roparic po ajdovi paši letos ni bilo. — Pojavilo se je več slučajev gnilobe. Odbor čebel. društva bo ob sodelovanju poverjenistva za kmetijstvo z energičnimi odredbami zatrl vsa gnezda, ki se iz njih širi ta nevarna bolezen.

Vič pri Ljubljani. Ajdova paša je popolnoma odpovedala. Panji so ostali živalni.

Selo pri Žirovnici. Po dolgih letih smo imeli letos prvič izborna pašo. Pri nas da dobro ajdovo pašo južno vreme, napol oblačno nebo in tupatam ne-

kaj dežja; ob jasnem vremenu ajda ne medli. Čebele bomo vzimili samo na ajdovem medu.

Krtina pri Dobu. Od 18. do 21. sept. so prihajale čebele nekaterih panjev zelo težke domov. Donašale so jako vodenno in sladko tekočino. Opazovalni panj jo je tudi donašal, a pridobil ni na teži, le poraba je bila manjša. Kje so imele pašo, nisem mogel dognati. Tukajšnji čebelar mi je povedal, da je videl pod nekim hrastom vse polno čebel, ki so obirale travo. Zagotovil mi je, da so bile kapljice po travi sladke, da je bila mana na njej. Mogoče je, da tudi hrast, oziroma njegovi zajedalci izločajo mano.

Sv. Gregor pri Ortneku. Čebele so donašale obilno obnožino, ki jo bodo porabile v prihodnji spomladi. Tu in tam so se pojavile roparice, ki pa pri zdravih in močnih ljudstvih niso ničesar opravile.

Formin pri Ptuj. Ker je pašo popolnoma prenehala, oblegale so čebele stiskalnice za sadje, kjer se jih je mnogo uničilo. Naši čebelarji so pričeli trgati v

Mesečni pregled za september 1920.

Kraj	Panj je na teži						Prebitek	Poraba	Panj nane- sel največ	Dne	Temperatura			Izletnih dni	Dnevi					
	pridobil dkg			izgubil dkg							najvišja	najnižja	srednja mesečna		z dežjem	s snegom	s solncem			z vetrom
	mesečna tretjina																0	1/2	celi	
	1	2	3	1	2	3														
	1	2	3	1	2	3	dkg													
Ljubljana	60	50	—	70	70	140	170	—	35	5.	+28	+8	+19	29	12	—	3	5	22	9
Vič pri Ljubljani . .	40	—	—	120	210	90	—	380	40	2.	+38	+7	+20	28	14	—	3	4	23	1
Selo pri Žirovnici .	835	—	—	130	360	125	220	—	300	1.	+30	+10	+20	21	15	—	7	15	8	13
Jesenice (Gorenjsko)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krtina pri Dobu . .	340	—	—	50	200	30	60	—	95	5.	+28	+4	+16	28	15	—	1	11	18	6
Sv. Gregor pri Ort- neku	—	—	—	104	98	52	—	254	—	—	+26	+9	+16	31	8	—	5	9	17	20
Sv. Peter pri Mari- boru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Formin pri Ptuj . .	—	—	—	63	119	143	—	325	—	—	+22	+11	+17	27	9	—	4	9	17	20
Okljukova gora pri Sromljah	62	—	—	120	117	105	—	280	52	1.	+26	+14	+21	29	4	—	2	7	21	11
Mokronog	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dolenja vas pri Cerk- nici	5 5	— —	10 20	80 55	80 60	40 30	— —	185 120	10 10	30. 30.	+22	+5	+14	29	10	—	6	13	11	20
Novo mesto	995	140	—	20	150	50	915	—	260	6.	+29	+9	+19	27	11	—	7	4	19	13

prvi tretjini meseca; oni, ki imajo bolj majhne panje, so pa jemali že med pašo. Košnice še vedno žveplajo. Medeno in zaleženo satje pa stlačijo in to brozgo prodajajo trgovcem, ki jo zopet oddajajo med drugim tudi čebelarjem kot garantiran pitanec. Kakšen učinek ima taka hrana, ni treba razlagati.

Novo mesto. Čeravno se je ajda po 12. sept. na nekaterih krajih šele prav razcvetela, vendar navzlic navidez ugodnemu vremenu ni medila. Čebele so jo obletavale, a tehtnica je le padala.

Jos. Verbič.

Listek.

Čebelarji v Ljubochah.

Fr. Lackmayer, Preddvor, p. Tupaliče.

»Eternitova opeka, dobro pribita na suhe deske, navadno dobro drži. In streha na čebelnjaku mora biti dobra, ker v njem ne moremo trpeti mokrote. — Prostora pa imaš tudi dovolj. Kaj ne, da je tukaj prijetno počivati, posebno po težkem delu? Vidiš, tukaj se lepo usedeš k mizi, popravljaš okvirčke, pritrjuješ sate ali bereš čebelarsko knjigo, ali če si zelo utrujen, malo podremleš in čebelice ti pri tem lepo godejo. Ali ni bolje tukaj posedeti, kakor v gostilni, zatohlj od dima, jedi, pijače, potu in sape? Lepo si pri domu, blizu matere, hleva, skratka koj pri rokah, če je treba gospodarja.

»Sedaj mi pa pokaži svoje čebele!»

Janku ni bilo treba dvakrat reči. Pokazati svoj uspeh se nihče ne brani, najmanj čebelar začetnik.

Župnik je najprej na vsakega naslonil uho in prisluškal šumenju čebel, potem je panj odprl, poduhal, ogledal si satje, premeril z očmi že izdelano satje in panj zaprl.

Pri enem panju je obstal. Prisluškal, odkimaval, parkrat potrkal nanj. Potem je šel vun in opazoval izletovanje čebel. Slednič je namignil Janku, naj prisluškuje sosednim panjem in potem še temu.

»Ali si kaj zapazil?»

»Malo drugače šume, bolj glasno, vznemirjeno in s presledki,« odgovarja Janko.

»Da! nemiren je, ker je izgubil matico. Kakšen roj pa je to?»

Janko vzame zapisnik, ki je ležal na mizi, pogleda vanj in pravi: »Pred štirimi dnevi sem v ta panj vsadil trekovca.«

»Torej,« razlaga župnik, »se je danes izgubila matica na snubitvenem izletu, ker, ako bi se bila izgubila že včeraj, bi se bil vrnil k svojemu izrojencu. Ker nimaš v zalogi matice, ga stresi k onemu trekovcu, ki si ga danes dobil. S tem tega ojačiš in če bo kaj dobra ajdova paša, boš imel spomladi prav dobrega plemenjaka. — Janko, zapomni si! Dokler čebelam vreme dovoljuje izlete, prihajaj k čebelnjaku proti večeru vsak dan in opazuj, če so vsi panji mirni. Panj, ki je zvečer nemiren, katerega čebele semtertja tekajo po bradi in sprednji končnici, je ali izgubil matico, kar ti potrdi vznemirjeno in močno šumenje v njem, ali je pa ropan, kar spoznaš po obletavanju tujih, sitih čebel.«

Medtem, ko Janko združuje trekovca, se župnik usede in vzame v roke njegov zapisnik.

Pogleda prvo stran in bere. Ko Janko dokonča združitev, župnik odloži zapisnik in pravi:

»Čedno, pravilno in razločno pišeš, četudi samo s svinčnikom. Se vidi, da nisi hodil v šolo zato, ker si moral, ampak zato, da si se kaj naučil. Nekaj ti pa svetujem, namreč, da ne zaznamvaš vsega kar po vrsti, ampak, da tvarino razdeliš. Glej to je nepregledno! Če hočeš kaj poiskati v temle zapisniku, moraš prebrati celo stran ali pa še več, preden kaj najdeš. Zaznam-

vaj si vse panje s številkami in vsaka številka ozir, vsak panj naj ima v zapisniku dve, tri strani ali še več. Na te strani potem zapisuješ zgodovino posameznega panja. Na primer: Kdaj si v ta panj vsadil roj, kakšen roj, in iz katerega panja. Koliko si dobil od njega medu, kako je prezimil, kdaj in kakšne roje je dal, kam si jih vsadil itd. Posebnosti, ki jih sploh doživiš pri čebelah, pa vpisuj zvrstoma v drugi polovici zapisnika. N. pr.: Kakšna je bila letina, po čem si prodajal med in koliko si ga prodal, koliko in po čem vosek, ali se je prikazala kaka bolezen in s kakšnim uspehom in kako si jo ozdravljaj, kaj posebnega si zapazil v življenju, v gnezdu čebel, pri maticah itd. — Tak zapisnik je zelo važen, ne stane dosti truda, koristi pa veliko, brez n'ega ne more in ne sme biti napreden čebelar.«

Ko je župnik stopil iz čebelnjaka, je opozoril Janka še na pripiranje žrel proti roparicam. Prav močnim naj se tudi sedaj, ko se je paša začasno prekinila, pustijo žrela popolnoma odprta, slabšim pa je treba žrela zožiti z mrežico. Svetoval mu je, naj si da napraviti napajalnik, katerega lahko Tonič naredi iz 6 do 7 cm debele hrastove deske, en meter dolge in pol metra široke. Naj jo ostruži in vanjo napravi po poldrugí cm globoke in 2 cm široke žlebiče po 2 cm narazen, v katerih bo vedno pripravljena za čebele čista voda. V tak napajalnik ni treba devati ne mahu, ne peska in se da lahko dobro osnažiti z navadno metlo. Ta deska se pripije sredi med štiri po 1 m 20 cm dolge stebriče, da ne more zalezti v vodo razna golazen in zgoraj se na iste stebriče pripije streha, da na čebele, ki so priletele po vodo, ne pada dež.

»Napajalnik postavi kake tri metre od čebelnjaka. Vodo nalivaj vanj vsako jutro in enkrat na teden žlebiče osnaži, da ne nastane v njih zelen glen in se voda ne usmradi. Da spomladi privabiš v napajalnik čebele, nakaplji med žlebiče malo toplega medu in vodo segrej in malo osoli. S tem boš rešil veliko čebel pred otrpnjenjem in

jim prihranil izletovanje po vodo k potoku ali mlakam.«

Janko se je zahvalil in župnik je odšel.

XI.

Lepo vreme je bilo, a paša slaba. Kostasnj je odcvetel, trava pokošena, detelja še ni cvetela, gozd ni medil.

Župnik Černič je stal popoldne pred čebelnjakom in pazljivo motril posebno dva panja, ki sta nenavadno močno izletavala in kakor se je videlo, se čebele niso vračale domov prazne.

»Kaj neki to pomeni? Kam hodijo? Skoro gotovo ropajo! Pa kje?

V tem zapazi dim, ki se v presledkih vzdiguje kvišku izpod griča. Naenkrat bije plat zvona in se sliši v vasi krik: »Gori! Gori!«

Župnik pograbi klobuk, ki ga je bil položil poleg sebe na klop, in hiti čez dvorišče v cerkev vprašat cerkovnika, kje gori. Cerkovnik je pa ravno takrat pogledal iz line, zato je župnik priložil k ustnicam dlani in zavpil: »Kje gori?«

»Pri Toniču,« se je glasil odgovor, »kmalu se bo prikazal plamen. Hiša, posebno pa čebelnjak, je ves v dimu. Dobro pa ne vidim, ker je vse preveč zakrito z drevjem.«

Župnik torej teče po bližnjici navzdol proti Toničevi hiši, za njim jo vdere cerkvenikova žena in vsi njeni večji in manjši otroci.

V vasi so bili pa že tudi vsi ljudje pokonci. Dekleta s škafi, možje s kavelji, fantje z lestvami, vse vprek je hitelo k Toniču.

Ta pa je stal z Lizo poleg čebelnjaka vsak na eni strani z velikimi lonci v rokah, iz katerih se je valil kvišku gost dim, ki je neznansko smrdel.

Ko je Tonič videl, kako vsi drvíjo proti njemu, je strmeč obstal podoben kipu sv. Florijana, Liza pa je z odprtimi usti zijala proti ljudem, kakor bi jih hotela pa ne mogla vprašati, kaj za Boga hočejo.

»Kje gori? Kje gori?« vprašuje vse vprek.

»Kje pa naj gori?« mrda z brkami Tonič, »tukaj gori v loncih!«

»Pa tako strašno smrdi?« vpraša nekdo.

»Marsikaj smrdi, pa še ne gori! Kaj pa vas je prignalo semkaj, kaj pa pravzaprav hočete? Saj vas ni nihče klical?«

»Klical ali ne klical, ali ne slišiš, da bi je plat zvona?« je nekdo zagodrnjal.

»Ah, tega pa še slišal nisem! I kdo pa je rekel, da gori? Zakaj pa niste prišli prej pogledat, če res gori?«

V tem je prihitel tudi župnik, Mihol, Janko z ročno brizgalnico in Metka s škafom.

»Kaj pa delaš, Tonič? Vso vas si spravil pokonci!« je vprašal nejevoljen župnik.

»Roparice odganjam! Napadle so mi čebelnjak, zato sem z Lizo zažgal na žerjavici star škrapet in malo klobučevine od moje stare klofarnice, da jih prepodim, pa nič ne pomaga!« je vzdihnil Tonič.

»Ali ne poznaš nobenega pametnejšega sredstva kot ta zoprni smrad?« vpraša župnik.

»Saj pravim, vse nas bo pregnal! Tako peklensko smrdi,« se oglasi sosed Korina.

»Tako letijo skupaj kot na svatovanje!« vzkipi Liza, ki se je šele sedaj zavedla položaja in zaprla usta.

»Še takrat jih ne bo toliko, kadar se boš možila, Liza,« pripomni Mihol.

»Oho, takrat pa pridemo vsi, čeprav nas ne bo vabila, da se odškodujemo za ta strah, zamudo in pa smrad!« smeje se reče Korina.

»Pa čegav je vendar ta škrapet, da tako grdo smrdi?« vpraša neki fant.

»Čegav pa, kot Lizin!« odgovarja drugi.

»I seveda, tvoj nos je vaje duhati samo vijolice! Kajneda!« zbada užaljena Liza.

»Da le ni nič hujšega!« miri župnik. »Pojdite sedaj po svojih opravkih in kadar bo Tonič jeseni trgal, oglasite se za prestali strah s krajčkom kruha, da vam ga namaže z medom!«

»Gospod župnik, iz tega ne bo nič, preveč jih je, preveč! Kaj bi potem Liza lizala?« se namuza Tonič.

»Kolomaz!« vzklikne neki fantič in jo udere za drugimi, ki odhajajo in zbijajo šale iz Lize.

Ljudje se počasi razidejo.

»Pogasita žerjavico,« veli župnik, »in oglejmo si ropane panje! — Kakor vidim, sta dva ropana, drugi napadeni se še dobro branijo. Hitro pripri vsem panjem žrela in pusti le toliko prostora, da bodo mogle izletovati le po dve ali tri čebele vstric. Tema dvema pa zamreži popolnoma žreli in odpri vehi v zadnjih končnicah, zamreži ju s kakim organtinom, da bosta imela dosti zraka. Zvečer ob mraku odpri žreli, da roparice odlete, in kadar se stemni, odnesi ta dva panja v klet in pusti ju tamkaj v temi in zamrežena tri dni. Na njun prostor pa postavi dva prazna panja z odprtimi žreli. — Sedaj mi pa povej, kdaj si zapazil ropanje?«

»Davi,« je odgovoril Tonič.

»Potem še ne bo sile, če nista slabiča.«

»Močna prvca sta.«

»Dobro! Pomaži še vsem panjem brade nekoliko s karbolinejem ali lizolom ali s česnom in mi povej, kako in zakaj je ropanje nastalo?«

»Ali smem, Liza?« vpraša Tonič.

»E, pa povej,« odgovori Liza in izgine za čebelnjakom.

»Metka je dala Lizi pokusit medenih kolačkov. Liza, ki se jih ni mogla dosti nalizati, mi ni dala miru, dokler nisem šel in odrezal iz teh dveh panjev dva koščka medenega satja za peko kolačkov. To je bilo davi. Ta koščka sem položil na kos papirja, dokler jih ni dejala Liza na krožnik in odnesla. Z medom pomazani papir sem po nesreči pozabil v čebelnjaku in še vrat nisem za seboj zaprl. Hitel sem v delavnico, da dodelam Kozinu vevnik.«

»Vidiš, Tonič! Kriv si torej sam. V panjih se je iz prirezanega medenega satja izcejal med, ki je povzročil, da so pričele čebele iz teh panjev hitreje in številneje iz-

letavati. S tem so opozorile in privabile tuje čebele. Z medom namazani papir v čebelnjaku je bila prva vaba za stikajoče čebele, druga vaba pa ona dva panja.

Kadar se le eni tuji čebeli posreči odnesti kaj strdi, pride jih kmalu več in če je panj slabič, je lahko v enem dnevu oropan. Kadar ni paše, bodite zelo previdni! Ne jemljite medu podnevi, ampak šele ob mraku in ne puščajte po njem nobenega sledu ne na mizi, ne na orodju ali brisači, kakor tudi nobenih satnih drobtin. Rop se hitro povzroči, pa težko prepreči.

Med tem ko je še župnik opazoval roparice, je odhajal Mihol in Metka mu je sledila. Janko je dohitel Metko, se ji pridružil in jo vprašal:

»Metka, ali si res pekla kolačke?«

»Kdo pa je povedal?«

»Saj je Tonič pravil, da si jih dala Lizi!«

»Ah tako, da! pekla sem jih, pa kaj zato?«

»Meni nisi dala nobenega!«

»Lej ga, ali je kje pisano, da moraš tudi ti dobiti kolačkov, če jih dobi Liza od mene?« se je začudila Metka.

»To ravno ne, ampak bilo bi me veselilo, če bi se bila tudi mene spomnila,« odgovori Janko.

»Pa drugičkrat, če se mi ne prismojijo!«

Ta pomenek je začul Mihol, se ustavil, dal vivček iz ust, puhnil dim v zrak in dejal resnobno:

»Le glejta, da se mi še vidva ne prismojita!«

XII.

Paša je bila končana. Ajda in resje je odcvetelo, otava je bila pospravljena. Le jesenski podlesek, čemerika in homuljica so še cvetele, a čebelice jih niso obiskovale, ker je bilo hladno, vetrovno.

Janko je sedel na klopici pred čebelnjakom in ugibal, kako bi pospravil letošnji med. Ugibal je in ugibal, a ni vedel, kako bi pričel, da bi bilo prav.

»Kaj pa premišljuješ, Janko?« ga ogovorila mati, ki je natihoma pristopila in se usedla poleg njega.

»Trgati bo treba, mati, pa ne vem kako,« se nasmehne Janko.

»Najraši bi šel k župniku, pa si ga ne upam nadlegovati.«

»Mislim, da ti ne bodo zamerili, le pojdi!«

In je šel.

Župnika ni dobil v pisarni, ampak v čebelnjaku. Ravnokar je dokončal pregledovanje. Janko je vljudno pozdravil in v zadregi mencial v rokah klobuk.

»Kaj boš povedal, Janko?« ga nagovorila župnik.

»Za svet sem prišel vprašat, kako naj odvezam čebelam med, katere panje naj zrušim, katere prezimim. Ne vem, kako bi se lotil tega dela.«

»Kakor vsak začetnik! Malo počakaj, pojdem s teboj. Ko si pa že tukaj, oglej si moje plemenjake. Torej glej! Tale panj je izrojenec. Imel je nekaj starega popolnoma črnega satja. Tega sem odvezel, ker sem dobil dosti lepih lanskkih in letošnjih satov od družin, ki jih ne bom prezimil, ker so premalo živalne in se matica ni obnesla, dasi je letošnja. Te črne sate sem torej zamenjal z lepimi in kadar iztočim med iz njih, jih raztopim v vosek. Med iz takih satov je vselej bolj temen in zato so taki črni satji tudi za medišče negodni.«

Nato je župnik odprl panj, v katerem je imel shranjeno le medeno satje, pripravljeno za točenje. Vzel je enega iz panja in nadaljeval:

»Tak sat, poln medu, tehtja dva in pol kg. Če plemenjaku pustim 4 take sate, torej skoro 10 kg medu, ima dovolj do maja, četudi je poln čebel in prav zgoda nastavi zalego. Pri nas v Ljubochah pa navadno zadostuje 7 do 8 kg, ker imamo zgodnjo pašo na resju in vrbah. Seveda, če bi jim le toliko medu pustil in bi nastalo spomladi trajno slabo vreme, bi se jim moralo koncem marca dodati medu v veliki porciji — vsaj 2 kg. Tukaj vidiš nekaj izbočenih satov, nekaj pa s precejšnjim kosom trotovine.

Taki sati ne smejo ostati v čebelnem gnezdu, ker bi vsled prvih skvarile čebele pri spomladanski stavbi vse druge sate, drugi bi bili prezgodaj zaleženi s trotovsko zalego. Satov pustim v vališču toliko, kolikor jih čebele potrebujejo za svoje število in za množino medu v satih, t. j. če pustim v vališču 10 satov, mora vsak sat imeti skoro en kg medu in morajo čebele gosto zasesti za zimo vsaj 6 satov. Nikoli ne smem pustiti sredi vališča kakega praznega sata, ker bi se lahko čebele pri njem ustavile sredi zime in umrle za lakoto. — Pa pojdiva! Drugo boš zvedel v svojem čebelnjaku. Samo vedi, da boš med odjemal sam in panja z okvirčki sam uredil, da bom videl, če si si kaj zapomnil in kako se znaš obračati. Le Mani še povem, kje sem, ako bi me kdo iskal.«

«Ko sta prišla v Jankov čebelnjak, se je župnik usedel, Janko nataknil na glavo mrežasto kapo, prižgal v kadilniku malo trhlelega vrbovega lesa in vprašal župnika, pri katerem panju naj prične.

»Najprej povej, katere panje hočeš prezimiti!«

»Jaz mislim, da bi prezimil izrojenca, potem pa vse družce in torej tudi ona združena družca v panjih z okvirčki in pa združena trekovca. Vnučka in prvice bi zrušil, da dobim kaj medu.«

»Bo dovolj! Torej loti se najprej panjev s premakljivim satjem, da bom videl, kaj znaš.«

Janko odpre panj, zagradi okence in ga z ropotom iztrga. Ker so se pa čebele vznemirile, puhne parkrat močno v panj dima iz kadilnika.

»Ne tako, Janko! počasi in nalahko! Čebel ne smeš po nepotrebem vznemirjati!« opominja župnik.

Potem vzame Janko močno, na koncu zakrivljeno žico in potegne iz panja prvi sat in ga obesi v prazen poleg stoječ panj.

»Najprej si ga dobro oglej! V tem panju, če se ne motim, sta združena dva družca?«

»Da!« odgovori Janko.

»Torej,« nadaljuje župnik, »poglej, če ni sat kaj poškodovan, če ima kaj zalege in medu. Pokaži ga. Do polovice je napolnjen z medom in brez zalege in skoro ena tretjina je trotovskih celic. Obesi ga sedaj v prazen panj k sprednji končnici in potegni vun drugi sat. Ta je enak prvemu. Torej naprej! Tretji ima poleg medu nekaj obnožine, le obrni ga proti solncu. Ali vidiš temne celice? V teh je obnožina. V sredi ima nekaj malega zaprte zalege. Četrti sat ima nekaj zrele zalege in precejšnji polkrog medu. Istotako peti in šesti. Sedmi in osmi imata zopet več medu in obnožine, deveti in deseti sta skoro enaka prvemu in drugemu, samo trotovine ni nič. Vsega skupaj ima okrog 7 kg medu, satje je lepo, zalega zdrava, matica mlada, — torej pripraven za vzimljenje.

Sedaj vse satnike v istem redu obesi nazaj! Z levo roko si prijemal levo stran sata, torej isto stori tudi sedaj, da ne boš katerega narobe obrnil. Le počasi! Se nič ne mudi!«

Ko Janka piči čebela pod noht, da zavpije, ga župnik osrčuje, da naj ne izpusti sata iz roke in ne otrese čebel. Končno so vsi sati na svojem prejšnjem prostoru, okence pritisnjeno k zadnjemu satu in panj zaprt. Tako sta pregledala tudi drugi panj z okvirčki, ki je bil precej podoban prvemu, le zalege je imel že manj.

»Temu boš pridejal čebel iz onega vnuka, da ga ojačiš,« opozoril je župnik Janka. Obema pa pridene začetkom oktobra po en liter raztopljenega sladkorja, da se bodo lepo v sredi gnezda ustalile. Naj potem traja zima še tako dolgo, imele bodo na vsaki strani gnezda dovolj medu. Ali spoznaš, kako lahko, lepo in hitro gre izpod rok pregledovanje takega panja? In še hitreje bi šlo, ako bi bila ta dva panja zgoraj pristopna kot so moji! —

Sedaj pa poglejmo kranjčice. Koliko tehta tak prazen panj?«

»Ravno 6 kg,« odgovarja Janko.

»Torej šteje, 6 kg panj, 7 kg med, pol-drugi kg satje in čebele, je skupaj 14 in

pol kg. Toliko bi imel tehtati panj, odločen za prezimljenje. Tvoji panji so težki, ker so zbiti iz močnejših desk. Navadni so skoro za polovico lažji. Torej tehtaj sedaj izrojence, drugje in onega združenega trekovca,« veli župnik.

Janko tehta in zapisuje težo s kredo na panj. Eden ima ravno 14 kg, drugi le 12 kg, drugca po 9 in pol kg, 10 kg. Temu bo treba dodati sladkorja. Trekovec pa le 8 in pol kg. Vnuk samo 7 kg. Prvci so pa bolj težki, posebno oni, ki ga je bil dal Janku župnik. Imel je 18 kg, druga dva pa po 16 kg.

»Ali veš, zakaj je najtežji prvec, ki sem ti ga jaz dal?«

»Zato, ker je bil zgođen in je imel zelo veliko čebel,« je odgovoril Janko.

»Da, tako je! Veliki in zgodnji roji so naše najboljše upanje za izkoriščenje poletne in jesenske paše. Sedaj se pa kar lotiva odjemanja medu in združenja čebel

za zimo. Hladno je in ura kaže pol treh. Do večera bo vse v redu. Prinesi veliko skledo, predpasnik, dolg kuhinjski nož in posodo z vodo in brisačo. Ometalo imaš tukaj.«

Ko sta Janko in Špela vse prinesla, je župnik potegnil iz police enega prvca, obrnil ga je in položil na mizo, z dletom in kleščami pa je odvezel dno. Nato je pihnil iz kadilnika dima v prvo ulico, da so se čebele od dna umaknile na sat; tega je pri deski odrezal, pogledal, če na njem sedi matica, in potem vse čebele pometel v prazni panj, ki ga je Janko držal. V sredi gnezda je dobil matico in jo uničil. Ko je še pometel čebele iz preostalih satov in pa s stranic panja, je Janko ometene čebele pokril. Sate je župnik odkladal v skledo in pokril s platnom. Tako je prišel za prvim panjem na vrsto drugi, tretji in še pred mrakom je bilo delo dokončano.

(Dalje prih.)

Društvene vesti.

I. seja širšega odbora Čebelarškega društva za Slovenijo v Ljubljani dne 14. oktobra 1920.

Navzoči gg.: prošt Kalan, Humek, Černej, Markelj, Mesar, Peterlin, Verbič, Šmajdek, Okorn.

Ker je g. predsednik zadržan, otvori g. Humek sejo in pozdravi vse navzoče. V kratkih potezih oriše društveno delovanje v prejšnjih letih in preide na naloge, ki čakajo društvo, in sicer: 1. Organizacija naj se razširi in dovrši, 2. pouk naj se pomnoži, 3. članom naj društvo nudi potrebščine, da jim bo možno uspešno čebelariti po danih jim navodilih.

Dnevni red: Volitev tajnika in blagajnika. Tajnikom se izvoli g. Okorn, blagajnikom g. Mesar. Ker uprava »Slov. čebelarja« povzroča društvu največ težav, sklene odbor, da prevzame upravo tajnik sam. Tajniški posli obsegajo: vodstvo društvene pisarne, organizatorično delo in upravo lista.

2. Ustanovitev društvenega doma in drevesnice. Ker imamo na razpolago za društveno šolo nekaj kredita, ki se pa sme le v ta namen porabiti, sklene odbor, da se kupi 50 arov sveta. Izvoli se komisija, da si svet, ki pride vpoštev, ogleda in

stori daljnje korake glede nakupa. V to komisijo se izvolijo gg.: prošt Kalan, Humek, Verbič, Mesar, Babnik in Okorn.

3. Opazovalne postaje. Sklene se, da se kupi še 10 tehtnic. Sestavi naj se tudi inventar opazovalnih postaj, napravijo nove tiskovine in preizkusijo tehtnice in toplomeri, ki so v rabi. To delo prevzame g. prof. Verbič.

4. Blagovni odderek. Odderek prevzame g. Humek. Sklene se, da se pri prihodnji seji načelstva sestavi natančen seznam orodja in potrebščin, ki ga bo društvo dobavilo, ter obenem določijo viri in cene. Vsi predmeti naj bodo stalno v zalogi.

5. Slučajnosti. G. Šmajdek predlaga, naj bi se pri predavanjih razdeljevala članom mala darila, in sicer potrebno orodje. Sprejeto!

G. Humek predlaga, naj se spravi v red društveni inventar in protokolira. Sprejeto!

G. prošt Kalan predlaga, naj se uredi knjižnica in nakupijo vsa boljša dela. Sprejeto!

G. Černej predlaga, naj se g. Piklu za njegovo požrtvovalno delovanje nakloni primerena nagrada. Dovolj se nagrada 500 kron.

G. Humek predlaga, naj se honorar so-trudnikom zviša za 100 odstotkov. Sprejeto!

G. Černej: Ker se je v nekaterih krajih menda pojavila gniloba, naj odbor napne vse sile, da se ta nevarna bolezen popolnoma zat-
tre. Sprejeto!

G. prošt Kalan predlaga, naj se uredniški honorar primerno zviša. Sprejeto!

G. Babnik predlaga, naj društvo kupi stroj za izdelovanje satnic. Sprejeto!

Ker se nikdo ne oglasi k besedi, g. pred-sednik sejo zaključí.

Poziv podružnicam! Vse podružnične odbore opozarjamo, da se zglasijo, ako že le tekom zime in prihodnje spomladi za svoje člane predavanje, tečaj ali kako drugo poučno čebelarско prireditev. Te prijave naj se določijo društvu čimprej, naj-kasneje pa do **15. novembra t. l.**, da bomo mogli izdelati načrt takih prireditev vsaj za pol leta naprej. Odbor.

Z Viča. Naša podružnica se prav pridno giblje. Obstoji še le drugo leto, zasiguran pa jej je še nadaljnji napredek. V zimskem času smo imeli vsako sredo predavanja in razgo-vore o umnem in naprednem čebelarstvu. Ude-ležba je bila vedno povoljna, člani podružnice

pa so v tekočem letu tudi v marsičem poka-zali napredek. Takoj po binkošti smo veči-noma prepeljali čebele v jelkino pašo, ki pa se je letos srednje obnesla. O našem čebe-larskem taboru pod Krimom je »Slov. čebelar«
že poročal.

Sedaj pa nekoliko o naši čebelarški ve-selici.

Spomladi smo naročili skupen voz za pre-peljavanje čebel v pašo. Računali smo, da nas bode stal okrog 5000 kron. Preden pa je bil go-tov, so cene tako poskočile, da smo morali pla-čati več kot še enkrat toliko. Dolg, ki si ga je rakopala podružnica na glavo, odboru ni pustil mirno spati. Odložili smo se, posebno pa še naš g. podpredsednik, prirediti vrtno čebelar-sko veselico s posebnim sporedom. Pokazati je bilo treba občinstvu nekaj novega. Medeni srečolov, prodaja pristne medice, izmetavanje in prodaja medu, mengiška godba itd. No to pa bo! Vsi člani podružnice, posebno pa nji-hove družine so prav pridno pomagali pri ve-selici. In res je prireditev 5. septembra dobro uspela. Nekaj denarja smo imeli že prej, dru-go je dala prireditev in voz je bil, hvala Bogu, plačan ter je odslej vedno na razpolago čla-nom podružnice. Za še razpoložljivi denar si hočemo nakupiti drugih čebelarških potreb-ščin.

Janko Babnik.

Drobiž.

Smolo ali zadelavino, s katero čebele za-tlačijo vse razpoke in špranje v panju, katero pa tudi nanašajo in kopičijo po takih krajih po panju, kjer je ni prav nič treba in kjer nam je v veliko oviro in napotje, najlažje odstra-nimo z vrelo vodo, v kateri smo raztopili pre-cej sode. Na ta način bi se dale hitro in temeljito očistiti matične rešetke in mreže na okencih. Američani snažijo tako tudi cele pa-nje, nastavke (medišča) in drugo leseno ropo-tijo. Vendar pa dvomim, da bi to bilo brez škode za take predmete, zlasti, ako so zlimani ali pobaryani. S primernim orodjem se da za-delavina tudi suhim potem prav dobro ostr-gati, posebno pozimi, ko je vsled mraza zelo krhka. Zadelavino zbiramo v kepe in shra-njujemo, ker se da dobro prodati.

Odkod je bil letošnji med na barju in pod Krimom. Vse čebelarje, ki so imeli minolo po-

letje čebele v paši na barju in pod Krimom, vljudno prosim, da bi mi poročali, kaj so pod **Krimom točili** iz svojih panjev. Vpoštev pri-dejo posebno gg. stolni prošt Kalan, pater Teodor, dobrovski g. župnik, dr. Vrtačnik, nadsvetnika Prelovšek in Bukovec, Babnik, Slapšak, Mesar, Trink, Černič, Bergant, Mi-hevc, oče Malnar in morebiti še kdo drugi.

Gotovo se bo naštetim gospodom čudno zdelo, zakaj tako vprašanje, ko vendar vsak otrok ve, da je jelka medila in da je bil pri-delek pravi čisti jelkin med.

Neki ljubljanski čebelar pa tega vendarle ne ve ali pa noče vedeti, ker z neverjetno tr-moglavostjo trosi naravnost bedasto govori-co, češ da so čebelarji doma »napum-pali«
svoje čebele s sladkorjem, katerega so potem pod Krimom zo-pet ven »pumpali«.

Urednik.